Klimat- och näringslivsdepartementet,
Regeringskansliet

Remittering av Kärnkraftsprövningsutredningens slutbetänkande Ny kärnkraft - moderna regler för beredskap och skadeståndsansvar, svar 2026-11-20

Er beteckning: KN2026/01512

Länsstyrelsen är generellt positiva till utredningens förslag men har följande synpunkter:

Ansvar och process för beredskaps- och planeringszoner förtydligas
Länsstyrelsen ser positivt på att beredskapszonerna blir anläggningsspecifika och utgår från risken vid respektive verksamhet. Utredningen föreslår att anläggningen inte får tas i provdrift innan berörda länsstyrelser har meddelat att beredskapen är tillräckligt bra. Idag har Myndigheten för civilt försvar tillsynen över kärnenergiberedskapen och formella krav på beredskapen sker genom krav på planering. Länsstyrelsen ser behov av ökad vägledning kring vad som behöver vara på plats för att beredskapen ska vara tillräckligt bra. Att praktiska åtgärder ska vara på plats kan anses självklart, däremot finns oklarheter kring hur övad organisationen för hanteringen av en kärnteknisk olycka behöver vara för att säkerställa att beredskapen faktiskt fungerar.

Vid anläggning av nya kärnkraft behöver det finnas förutsättningar för att hinna bygga upp en god beredskap. Den nyligen genomförda utökningen av beredskaps- och planeringszoner kring befintliga kärnkraftverk tog cirka tre år att genomföra inom redan etablerade beredskapsorganisationer. Vid etablering av ny kärnkraft på platser där motsvarande strukturer saknas kommer uppbyggnaden kräva ett omfattande utvecklingsarbete och det kommer krävas betydligt längre ledtider för att uppnå ett likvärdigt skydd enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Finansiering behöver därför säkerställas i god tid före provdrift för att möjliggöra uppbyggnad av organisation, planering, utbildning och övningsverksamhet.

I utredningen görs antagandet att SSM behöver ett år för beräkningar, att det inte är årslånga processer för MCF. För länsstyrelsen del bedömer utredningen att det tar ett par år att rekrytera, utbilda och planerna den nödvändiga beredskapen. Även om länsstyrelsen kommer att engageras innan ett formellt beslut fattas och det inte finns några hinder för att vissa förberedelser påbörjas förhållandevis tidigt är ett par år en kort tid för etablering av ny beredskap i ett län som saknar förmågan idag. En del av beredskapen kräver även utbildning och planering hos polis, kustbevakning och region m.fl. vilket också ställer krav på tillgängliga resurser i deras organisationer.

Länsstyrelsen efterfrågar också att i det fall flera verksamhetsutövare är verksamma inom samma geografiska område så bör det finnas ett samverkanskrav likt det gör för Sevesoverksamheter.

Statlig räddningstjänst
Vid flera olika typer av anläggningar blir planeringsgrunderna mer komplexa även om uppdraget är samma. Det kan medföra ett ökat behov av övning och fortbildning av presumtiva räddningsledare. Länsstyrelsen efterfrågar stöd från MCF i utbildning och övning av presumtiva räddningsledare för att ajourhålla deras kompetens samt att likvärdig nivå hålls nationellt.

Idag finns ett övningssystem där varje kärnkraftslän håller i en större övning vart sjätte år. Övningarna är redan idag resurskrävande och vid etablering av ny kärnkraft behöver resurser till övning prioriteras.

Konsekvenser
En resurskrävande del som inte belyses i tillräcklig omfattning är behovet av kommunikation till allmänheten kring risker och skyddsåtgärder. Kommunikationen är avgörande för att allmänhetens förtroende upprätthålls samt allmänhetens möjlighet att agera i händelse av kärnteknisk olycka. Vid flera typer av anläggningar med olika risker ställs det ökade krav på kommunikationen för att få allmänheten att förstå vad som gäller för dem beroende på vilken risk de utsätts för.

Övriga konsekvenser
Länsstyrelsen vill också redogöra för att förslaget kan komma att påverka kommunerna genom länsstyrelsens ingripandegrunder enligt plan – och bygglagen (PBL). Nya och förändrade beredskaps- och planeringszoner kan medföra att detaljplaner inte tillgodoser kraven på hälsa och säkerhet enligt PBL och att det därför uppstår nya begränsningarna för var och hur kommuner får planera för bostäder, infrastruktur och känslig verksamhet. Om det kommunala planarbetet inte tar tillräcklig hänsyn till förmågan att hantera en olycka inom de nya beredskap- och planeringszonerna utgör det grund för länsstyrelsen att upphäva en detaljplan med hänvisning till hälsa och säkerhet.

De som medverkat i beslutet
Beslutet har fattats av landshövding Allan Widman med krisberedskapshandläggare Martin Torudd som föredragande. I den slutliga handläggningen har Avdelningschef Ana Norlén, Försvarsdirektör Erik Richardsen samt krisberedskapshandläggare Olga Rydholm medverkat.

Allan Widman Martin Torudd

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.